

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 157/2026-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) a Rastislava Kařřáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] zastúpenej JUDr. Erikou Beňovou, advokátkou, Škultétyho 2, Kořice, proti postupu Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/42/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/42/2021 **b o l o p o r u ř e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bardejov **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 5C/42/2021 konal bez zbytočných prietřahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **2 000 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Bardejov **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bardejov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **824,72 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 157/2026-17 z 12. marca 2026 bola prijatá na ďalšie konanie ústavná sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného

súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/42/2021. Vo zvyšných častiach bola ústavná sťažnosť odmietnutá. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietrahov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 7 000 eur zo strany okresného súdu, 100 eur zo strany Krajského súdu v Prešove a 900 eur zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 15. novembra 2021 podal žalobca proti sťažovateľke ako žalovanej žalobu o neúčinnosť právneho úkonu. Okresný súd uznesením sp. zn. 5C/42/2021 z 15. februára 2022 konanie prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2Csp/22/2021 (konanie o odporovacej žalobe o neúčinnosť kúpnej zmluvy z 28. septembra 2020 uzatvorenej medzi predávajúcim [REDAKOVANÉ] a sťažovateľkou ako kupujúcou). Proti uzneseniu o prerušení konania podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 12Co/24/2022 z 9. júna 2022 tak, že uznesenie zmenil a návrh na prerušenie konania zamietol. Na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky najvyšší súd uznesením sp. zn. 7CdoGp/1/2022 z 29. novembra 2022 zrušil uznesenie krajského súdu z 9. júna 2022. Krajský súd následne uznesením sp. zn. 12Co/58/2022 z 19. januára 2023 uznesenie okresného súdu o prerušení konania potvrdil.

3. Konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 2Csp/22/2021, ktoré predstavovalo prekážku pokračovania v napadnutom konaní, bolo právoplatne skončené k 31. júlu 2024, a to rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2Csp/22/2021 zo 7. februára 2023 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 20CoCsp/27/2023 z 25. apríla 2024. Napriek odpadnutiu prekážky prerušenia konania bolo napadnuté konanie v čase podania ústavnej sťažnosti stále prerušené.

4. Zo spisového materiálu, ktorý si vyžiadal ústavný súd, vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 5C/42/2021-327 z 25. februára 2026 rozhodol, že v prerušenom konaní sa pokračuje.

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zrekapitulovala priebeh napadnutého konania a osobitne zdôraznila, že doručila okresnému súdu 4. decembra 2024 návrh na pokračovanie v konaní, ktorý odôvodnila odpadnutím prekážky prerušenia konania, teda právoplatným skončením konania sp. zn. 2Csp/22/2021. Okresný súd však nevykonal žiaden úkon, ktorým by v napadnutom konaní pokračoval, resp. ani nerozhodol o nepokračovaní v konaní. Od právoplatnosti rozhodnutia okresného súdu v konaní sp. zn. 2Csp/22/2021 pritom uplynul už viac ako 1 rok a 6 mesiacov. Napadnuté konanie sa nevyznačuje právnou ani faktickou zložitou. V dôsledku nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní je sťažovateľka síce vlastníkom nehnuteľností, avšak týmito nemôže voľne a nerušene disponovať.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

6. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení poukázala na písomné stanovisko zákonného sudcu, ktorý odôvodňoval prerušenie konania aj po odpadnutí prekážky prerušenia argumentom, že na najvyššom súde by malo byť vedené dovolacie konanie proti právoplatnému rozsudku krajského súdu sp. zn. 20CoCsp/27/2023 z 25. apríla 2024. S poukazom na judikatúru ústavného súdu je zákonný sudca toho názoru, že v okolnostiach prerokúvanej veci stále existuje prekážka prerušenia konania, keďže prerušenie konania je vhodným, ale aj praktickým nástrojom na zabránenie vydania dvoch protichodných rozhodnutí.

7. Ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať sťažovateľku na zaujatie stanoviska k vyjadreniu, keďže jeho obsah nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej podstate (porušenie označených práv).

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je založená na existencii zbytočných prietahov v napadnutom konaní zo strany okresného súdu, ktorý aj po prekážke odpadnutia prerušenia konania v napadnutom konaní nepokračoval, v dôsledku čoho došlo k porušeniu označených práv.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, pretože v ich obsahu nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

10. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

11. Ústavný súd v súvislosti s fakultatívnym prerušením konania podľa § 164 CSP opakovane zdôraznil (napr. IV. ÚS 628/2023), že konajúci súd si musí uvedomiť a najmä zväžiť, či prerušenie konania prispeje (alebo je dokonca predpokladom) k spravodlivému rozhodnutiu vo veci (t. j. k naplneniu dikcie čl. 46 ods. 1 ústavy) a tento dôvod prerušenia konania tak preváži nad záujmom na postupe bez zbytočných prietahov, ktorý je rozhodnutím o prerušení konania dotknutý. Pri fakultatívnom prerušení konania (na rozdiel od obligatórneho podľa § 162 CSP) je to práve konajúci súd, ktorý vyvažuje jednotlivé záujmy stojace pri prerušení konania proti sebe – záujem na spravodlivom rozhodnutí veci a záujem na konaní bez zbytočných prietahov. Vyváženie stretu týchto záujmov v prospech záujmu na spravodlivom rozhodnutí veci pretavené do rozhodnutia o prerušení konania musí byť v prípade fakultatívneho prerušenia konania riadne zdôvodnené v odôvodnení rozhodnutia, ktorým sa konanie prerušuje.

12. Samotný Civilný sporový poriadok tak počíta s „priet'ahom“ v konaní spočívajúcim v možnom prerušení konania s cieľom vyriešiť otázku, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. Odôvodnenú realizáciu takého fakultatívneho úkonu konajúceho súdu podľa § 164 CSP nemožno potom považovať za zbytočnú, ale za zákonom predpokladanú a v prípade riadneho odôvodnenia jeho realizácie neporušujúcu právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

14. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, rozhodovanie o vhodnosti a dôvodnosti prerušenia konania a s tým súvisiace rozhodovanie o pokračovaní v prerušenom konaní po odpadnutí prekážky je štandardným procesným nástrojom bežne sa vyskytujúcim v agende všeobecných súdov a nemožno hovoriť o otázke, ktorú by bolo možné vnímať ako právne zložitú.

15. Pri hodnotení správania sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že jej správanie, resp. procesná aktivita nemali na prerušenie konania akýkoľvek vplyv. Sťažovateľka, naopak, opakovane upozorňovala na odpadnutie prekážky prerušenia konania a povinnosť pokračovať v konaní.

16. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup konajúceho súdu. Zo súdneho spisu je zrejmé, že prekážka prerušenia konania odpadla 31. júla 2024, keď rozsudok okresného súdu sp. zn. 2Csp/22/2021 zo 7. februára 2023 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 20CoCsp/27/2023 z 25. apríla 2024, ktoré tvorili prekážku prerušenia konania, nadobudli právoplatnosť. Okresný súd však napriek opakovaným intervenciám zo strany právnej zástupkyne sťažovateľky vydal uznesenie o pokračovaní v konaní až 25. februára 2026, teda po 1 roku a 7 mesiacoch od odpadnutia prekážky prerušenia konania, čo z pohľadu ústavného súdu predstavuje zbytočný priet'ah.

17. Zákonný sudca vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti obhajoval nepokračovanie v konaní prebiehajúcim dovolacím konaním. Jeho vyjadrenie je však v priamom rozpore s obsahom spisu, keďže ten istý zákonný sudca vydal 25. februára 2026 uznesenie o pokračovaní v konaní. Za zarážajúce však ústavný súd považuje zistenie, že na najvyššom súde v súčasnosti neprebíha dovolacie konanie, ktoré by smerovalo proti označenému rozhodnutiu a ktorým zákonný sudca argumentoval opodstatnenosť prerušenia konania, čo ústavný súd vníma ako známku nesústreďenosti v postupe okresného súdu.

18. Ústavný súd tak dospel k záveru, že okresný súd nepostupoval v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu, v dôsledku čoho bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

19. Vzhľadom na to, že napadnuté konanie dosiaľ nebolo právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby konal v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

20. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd považoval v okolnostiach veci za primerané priznať sťažovateľke finančné zadost'učinenie vo výške 2 000 eur, ktoré jej je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 824,72 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2026 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2026 v sume 396,50 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2026 v sume 15,86 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma trov konania predstavuje sumu 824,72 eur. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. apríla 2026

Libor Duľa
predseda senátu